

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Anayasa'nın 98, TBMM İçtüzüğü'nün 96. Maddeleri uyarınca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Süleyman SOYLU tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim. 17/12/2015

Ünal DEMİRTAŞ
Zonguldak Milletvekili

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı 12 Kasım 2015 tarihinde yayımlanan 2015/4 sayılı genelge ile teftiş sisteminde bazı değişiklikler yapılmıştır. İlgili genelgenin içeriğine bakıldığında, **İş Sağlığı ve Güvenliği teftişleri ile İşin Yürütümü teftişlerinin ortak yapılması** karar altına alınmış, İş Teftiş Grup Başkanlıklarına da talimatlar yazılmıştır.

Daha önceki uygulamalara bakıldığında; her iki denetim türünün, denetim konularına göre farklı şekilde planlandığı, **işin yürütümü teftişlerinin, bu yönde sıkıntı bulunan sektörlere odaklandığı, iş sağlığı ve güvenliği teftişlerinin ise iş kazalarının yoğun olduğu sektörlere ve üretim biçimlerine yoğunlaştığı**, işin yürütümü teftişlerindeki teftiş süresinin belirlenmesinde genel olarak işçi sayısının rol oynadığı, buna karşın iş sağlığı güvenliği teftişlerinde ise süreyi belirleyen faktörün risk yoğunluğu karmaşık üretim teknolojilerinin olduğu görülmektedir.

Örneğin işçi sayısı fazla olan banka, gross market, çağrı merkezi gibi işyerlerinde işin yürütümü yönünden yapılan teftişlerin uzun bir süreyi alacak olmasına karşın bu yerlerde mevcut risklere göre yapılacak iş sağlığı ve güvenliği teftişi daha kısa bir süre almaktadır. Aynı şekilde yoğun risk bulunan madencilik, inşaat, demir/çelik kimya sektörlerindeki iş sağlığı güvenliği teftişleri daha çok zaman alacak olmasına karşın bu yerlerdeki işin yürütümü teftişleri daha az zaman alabilecektir.

Bu tür yerlerde yapılacak ortak denetimlerde öngörülen ortak tutanak ve ortak rapor uygulaması sayesinde her iki müfettişten birinin denetimin sonuna kadar bu işyerinde beklemesi gerekecektir. Bu durum, iş kazalarının yoğun olarak yaşandığı diğer sektörlerde yapılacak denetimlere engel olacağı gibi işin yürütümü teftişlerinin etkinliğini de azaltacak, denetim kaynaklarının etkin ve verimli kullanımına da engel olacaktır.

2015/4 sayılı genelge, bu denetimlerin ortak tutanak ve ortak raporla yapılmasına imkan vermekte, müfettişler arasında hiçbir yetki farkını öngörmemektedir.

81 Sayılı ILO Sözleşmesine istinaden kurulan İş Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın işleyiş ve organizasyonunu düzenleyen İş Teftişi Tüzüğü'nün 7 nci maddesi; "*Müfettiş yardımcılığına giriş ve müfettişlik yeterlik sınavlarını yapacak olan kurullar "işin yürütümü" ve "işçi sağlığı ve iş güvenliği" ile ilgili olmak üzere ayrı ayrı oluşturulur.*" Hükmüyle İş Müfettişliğini **iki farklı konuda** görev yapmak üzere ayırmıştır. Yapılan sınavlarda sorulan sorular her iki meslek grubuna yönelik olarak ayrı ayrı hazırlanmakta, bu yönde başarılı oldukları takdirde müfettiş yardımcılığına atama yapılmakta,

yardımcılık döneminde ayrı eğitim ve sınavlara tabi tutularak İş Sağlığı ve Güvenliği veya İşin Yürütümü yönünde teftişe yetkili İş Müfettişleri olarak görevlendirilmektedirler.

Muhtelif mühendislik dalları ile tıp fakültelerinden mezun olarak girişe hak kazanan ve bu yönde görev yapan bir müfettişe, sosyal bilimlerden mezun olarak girişe hak kazanmış ve bu yönde görev yapan müfettişin görevinin verilmesi, ya da tersi durumun adı geçen tüzük hükmüne de aykırı bir idari işlemdir.

İş Teftişi Tüzüğü'nün 4'üncü maddesinde;

“Müfettiş yardımcılığına atanabilmek için;

A) Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde yazılı genel koşulları taşımak,

B) **İşin yürütümüyle ilgili teftiş görevine alınacaklar için;** hukuk, siyasal bilgiler, siyasal bilimler, iktisat, idari bilimler, işletme, iktisadi ve idari bilimler fakülteleri ile bunların dengi yerli ve yabancı fakülte veya yüksekokullardan birini bitirmek.

İşçi sağlığı ve iş güvenliğiyle ilgili teftiş görevine alınacaklar için; tıp doktoru, mimar, elektrik, maden, jeoloji, metalürji, inşaat, elektronik, makina, kimya, endüstri, fizik, bilgisayar, tekstil, petrol, uçak, gemi, çevre yüksek mühendisi veya mühendisi olmak,”

İş Teftiş Yönetmeliğinin 16'ıncı maddesinde ise ;

“c) **İşin yürütümü yönünden iş teftişi görevi için;** hukuk, siyasal bilgiler, siyasal bilimler, iktisat, idari bilimler, işletme, iktisadi ve idari bilimler fakülteleriyle, bunlara denkliği onaylanmış yerli ve yabancı yüksekokullardan birini bitirmek,

ç) **İş sağlığı ve güvenliği yönünden iş teftişi görevi için;** tıp doktoru, mimar, elektrik, maden, jeoloji, metalürji, inşaat, elektronik, makina, kimya, endüstri, fizik, bilgisayar, tekstil, petrol, uçak, gemi, çevre yüksek mühendisi veya mühendisi olmak ya da bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurtiçindeki veya yurtdışındaki öğretim kurumlarından mezun olmak,”

İş Teftişi Tüzüğü'nün “Teftiş programlarının hazırlanış ilkeleri” başlıklı 17'nci maddesi ise; “İşyerlerinin teftişi, teftiş programlarına göre yapılır. Teftiş programları, **işin yürütümüyle işçi sağlığı ve iş güvenliği teftişleri için ayrı ayrı düzenlenir.**” hükümleriyle işin yürütümü ile iş sağlığı güvenliği teftişleri ile bu teftişleri yapacak müfettişleri ayrı ayrı tanımlanmıştır.

Bu tanımlara istinaden iş sağlığı ve güvenliği teftiş yetkisi, 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 24'üncü maddesindeki “Bu Kanun hükümlerinin uygulanmasının izlenmesi ve teftişi, **iş sağlığı ve güvenliği yönünden teftiş yapmaya yetkili Bakanlık iş müfettişlerince yapılır.**” Şeklinde hükme bağlanmıştır. **Buradan anlaşılacağı üzere işin yürütümü teftişi için göreve atanan bir müfettişin iş sağlığı ve güvenliği denetim yetkisi yoktur.** Yapılan uygulama Kanun'a da aykırıdır.

Teftiştten beklenen faydaya göre aynı zamanda yapılan teftişlerin herhangi bir sakıncası yokken, bu teftişlerin tek tutanak ve rapora yansıtacak ortak denetimlere dönüştürülmesi, yukarıda açıklanan sakıncaları ile birlikte belirtilen Başta 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile İş Teftişi Tüzüğü ve İş Teftiş Yönetmeliği hükümlerine de aykırı olmasına, bu hususun farklı tandanslara haiz teknik-sosyal müfettiş birlikteliğini de olumsuz etkileyeceğinin bilinmesine rağmen, teknik müfettişlerin müdahil edilmediği çalışmalarla Sayın Başkan ve Sayın Bakan Ahmet Erdem'in görevindeki son gününde aceleyle onayından geçirilerek uygulamaya konulan ortak denetim uygulamasındaki nedenler düşündürücüdür.

Bu bilgiler doğrultusunda;

1. **İş Sağlığı ve Güvenliği teftişleri ile İşin Yürütümü teftişlerinin ortak yapılması, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 24'üncü maddesinde belirtilen hükme aykırı değil midir?**
2. **İş Sağlığı ve Güvenliği teftişleri ile İşin Yürütümü teftişlerinin ortak yapılması, ilgili tüzük, yönetmelik ve kanunda işe alımları ve görevleri farklı tanımlanmış Müfettişler arasında hiçbir yetki farkını öngörmemektedir. Bu husus, İş Teftişi Tüzüğü'nün 4'üncü maddesi (B) bendi ile 7'nci ve 17'inci maddeleri hükümlerine uygun mudur?**
3. **İş Sağlığı ve Güvenliği teftişleri ile İşin Yürütümü teftişlerinin ortak yapılması, İş Teftiş Yönetmeliğinin 16'ncı maddesi (1) bendi "c" ve "ç" alt bentleri, 18'inci maddesi (1) bendi, 22'nci maddesi (1) bendi "a" ve "b" alt bentlerinde belirtilen hükümlere uygun mudur?**
4. **Mühendislik ve tıp eğitimi almış, iş sağlığı güvenliği alanında uzmanlaşmış bir müfettişin, kayıt üzerinden yapılan işin yürütümü teftişlerine katılması ne tür bir fayda sağlayacaktır? Bu durum, uzmanlaşmış denetim kadrolarının verimsiz kullanımına sebep olmayacak mıdır?**
5. **Ortak denetim uygulaması denetim sıklıklarının azalmasına ve mevzuata uygunsuzlukların artmasına yol açmayacak mıdır?**
6. **Farklı stratejilerle farklı sektörlere yoğunlaşması gereken "iş sağlığı ve güvenliği" ile "işin yürütümü" teftişlerinin ortak yapılması denetimlerin etkinliğini azaltmayacak mıdır?**
7. **Mesleki uzmanlık ve tecrübenin ortadan kaldırılarak denetimin zafiyete uğrayacağı bu sistemle, denetimin gücü ve bağımsızlığı da kaldırılarak, müfettişler ve denetim sistemi siyasi idarenin emrine mi verilmek istemektedir?**
8. **Uygulanmak istenen ortak denetim, işyerlerinde daha sık ve daha yüzeysel bir teftişe neden olacağı için iş cinayetlerinde artış olmayacak mıdır?**
9. **Ortak denetim genelgesi ile keyfe keder oluşturulacak denetim heyetlerinin yapacakları teftişin derinliği de çok farklı olacağından, yandaş şirketlerin iş sağlığı ve güvenliği denetimlerinden filen muaf tutulması mı amaçlanmaktadır?**
10. **Bu durumda her yıl yüzlerce işçimizin iş cinayetine kurban gittiği, yüzbinlerce işçimizin yaralandığı ülkemizde, iş kazalarının ve iş cinayetlerinin artması halinde sorumlu kim olacaktır?**